

Міністерство освіти і науки, молоді і спорту України
Харківський національний автомобільно-дорожній
університет

Методичні вказівки
до практичних занять студентів
денної форми навчання з дисципліни «Менеджмент»
для галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво»
за напрямом 6.030509 «Облік і аудит»

Затверджено методичною
радою університету,
протокол № від р.

Харків 2012

Укладачі: В.В. Блага
А.М. Лисанова
В.В. Благой

Кафедра економіки підприємства

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Менеджмент» відноситься до циклу нормативних дисциплін загальноєкономічної підготовки фахівців для галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво» за напрямом 6.030509 «Облік і аудит».

Метою викладання дисципліни є формування системи фундаментальних знань з менеджменту, способів, механізмів та інструментарію системного управління організацією.

Предметом даної навчальної дисципліни є закономірності формування і функціонування системи управління організацією.

У відповідності до робочої програми дисципліни «Менеджмент», окрім лекцій, передбачені практичні заняття та відведені години на самостійну роботу студентів. На практичних заняттях відпрацьовується методика виконання завдань. Особливе значення має самостійна робота студента, що полягає у виконанні індивідуального семестрового завдання з метою розвитку його ініціативи в рішенні організаційних питань менеджменту. Студент зобов'язаний вміти використовувати практичні дані та поєднувати їх з отриманими теоретичними знаннями, вміло користуватися довідковою літературою.

Мета самостійної роботи студентів поза університетом – закріплення теоретичних і практичних знань, отриманих у процесі вивчення курсу «Менеджмент».

Задача практичної роботи студентів – набуття ними практичних навиків застосування основ теорії прийняття управлінських рішень, методів обґрунтування управлінських рішень, принципів менеджменту, здійснення планування в організації, реалізації організації як функції управління, застосування мотивації, управлінського контролю, поняття лідерства, реалізації комунікації в управлінні, проведення оцінки ефективності управління.

Представлений зміст семи практичних занять на 18 годин учбового часу.

У кожному практичному занятті є завдання, які виконуються на індивідуальному рівні, а також завдання, що потребують групової динаміки.

Виконане та оформлене завдання студент захищає перед викладачем. Кожне завдання оцінюється диференційно.

Практичні завдання є закріпленням теоретичного курсу.

Практичне заняття 1

Модель ідеального менеджера

Мета – вибудова моделі ідеального менеджера

Завдання

1. На індивідуальному рівні зробити перелік якостей, що забезпечують успіх менеджера у керуванні бізнесом
2. Зробити те, що у попередньому пункті, на рівні мікрогрупи
3. Сформувати інформаційне поле якостей (за результатом мікрогруп) та виконати ранжування якостей
4. Побудувати модель ідеального менеджера та порівняти її з еталонною моделлю (за Анрі Файолем). Зробити висновки

Виконання завдань

1. Кожен студент виконує перелік якостей менеджера (min=10; max=15)
2. Викладач розподіляє академгрупу на мікрогрупи та призначає лідера кожної мікрогрупи, який відповідає за результати висновків своєї мікрогрупи
3. Інформаційне поле якостей ідеального менеджера виглядає так, як показано у таблиці 1

№ пор.	Назва якостей ідеального менеджера	Номера мікрогруп					Сума рангу $\sum R$	Середній ранг $\bar{R} = \frac{\sum R}{n}$
		I	II	III	...	n		
1								
2								
3								
4								
5								
...								
n								

Література: [1; 3; 4]

Практичне заняття 2

Самооцінка і враження інших осіб

Мета – виявити особистий феномен сугестії (властивості та вміння особистості впливати на інших людей)

Завдання

1. Вилучити свій власний профіль (самооцінку) згідно з таблицею полярних якостей особистості

2. Отримати враження інших осіб щодо себе згідно з оціночним листом
3. Побудувати особистий профіль та усереднений та отримати по ньому результати (ΣL ; ΣK)
4. Розрахувати індекс відповідності:

$$I = \frac{\Sigma K}{\Sigma L}$$
5. Зробити висновки

Виконання завдань

1. Оцінити себе: по кожній якості у таблиці полярних якостей поставити крапку, яка відповідає близькості лівого чи правого критерію. Послідовно з'єднати крапки та визначити в балах їх суму (ΣL)

Таблиця полярних якостей особистості

N п/п	Перелік якостей	Бали										Перелік якостей	N п/п
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	0		
1	Оптиміст											Песиміст	1
2	Викликає довіру											Викликає недовіру	2
3	Зрозумілий											Незрозумілий	3
4	Тактичний											Безтактний	4
5	Рішучий											Нерішучий	5
6	Самостійний											Несамостійний	6
7	Невимушений											Скований	7
8	Сміливий											Боязкий	8
9	Товариський											Замкнутий	9
10	Активний											Пасивний	10
11	Чуйний											Байдужий	11
12	Довірливий											Підозрілий	12
13	Поступливий											Непоступливий	13
14	Альтруїст											Егоїст	14
15	Впевнений в собі											Невпевнений в собі	15
16	Терплячий											Нетерплячий	16
17	Ерудований											Обмежений	17

2. Отримати враження інших згідно з оціночним листом

Оціночний лист

Недов П. П.

Враження інших (бали)	I	II	III	IV	V	...	N	Σ Б (по рядкам)	$\bar{B} = \frac{\sum B}{N}$
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									
11									
12									
13									
14									
15									
16									
17									
									Σ К (по стовпцю)

Література: [2; 3; 5]

Практичне заняття 3

Зовнішнє середовище менеджменту

Мета – виявити фактори, які впливають на конкретний бізнес

Завдання

1. Вибрати конкретний вид бізнесу
2. Назвати та показати вплив факторів зовнішнього середовища на вибраний тип бізнесу
3. Дати класифікацію факторів зовнішнього середовища
4. Зробити висновки

Виконання завдань

1. На рівні мікрогруп вибрати конкретний бізнес та показати:
 - Приоритетну ціль функціонування вибраного бізнесу;
 - Конкретні функції вибраного бізнесу;
 - Розподілити ролі серед членів мікрогрупи та виявити рольові функції кожного
2. На рівні логічного мислення дати аналіз впливу факторів зовнішнього середовища менеджменту
3. Виконати класифікацію вибраних факторів та порівняти її загальновідомою

Література: [1; 2; 4]

Практичне завдання 4 Підприємницькі здібності у бізнесі

Мета – виявити наявність необхідних у бізнесі якостей особистості

Завдання

1. Завершити у нижчелідуючому тесті вислови, аби тест мав завершений логічний вид
2. Виконати оцінку по п'яти запропонованим характеристикам за допомогою системи балів, яка надана в умовах виконання завдань
3. Виявити відповідність особистих характеристик стандартному профілю підприємницьких здібностей особистості у бізнесу
4. Розробити рекомендації за результатами п. 3 завдання

Тест

1. Інновації у бізнесі
2. Невизначеність
3. Збереження щодо забезпечення майбутнього малих дітей
4. Система оцінювання виконання обов'язків
5. Реалізація продукту бізнесу у великих розмірах
6. Думати над тим, що я збираюсь зробити
7. Обов'язки, які приймають люди щодо позбавлення від поганих звичок
8. Підрахувати очки
9. Якщо я б не працював якусь кількість часу
10. Робота з діловим партнером

11. Планувати на день уперед
12. Якщо я хворий і мене треба бути у ліжці
13. Відрядна оплата праці
14. Купувати лотерейні білети
15. Виходити на пенсію у ранньому віці
16. Коли я роблю економічний аналіз
17. Розрахувати бюджет
18. Стверджувати себе
19. Планувати послідовність своїх дій
20. Азартні ігри
21. Жити сьогоднішнім днем
22. Ефективний бізнес
23. Робити зміни
24. Або все, або нічого
25. Мати оцінку своїх дій
26. Мати дітей
27. Передбачати, що буде
28. Пересуватися наверх (по ієрархії)
29. Творчі ідеї
30. Оцінюючи тести
31. Звіт про прибутки та збитки
32. Коли я маю спроможність робити щось по іншому
33. Коли я абсолютно не впевнений в чомусь
34. Вигадувати нові товари, ідеї
35. Страхувати більшість
36. Ставити на “темного коника”
37. Результати вибору
38. Опробуванні методи
39. Зустрічатися з невідомістю
40. Починати новий бізнес

Виконання завдання

1. Заповнити наступну таблицю, використовуючи знаки:
(+) – позитивна думка щодо ствердження;
(-) – негативна думка щодо ствердження;
(0) – байдужа думка щодо ствердження;
(?) – важко відповісти

Диференціація відповідей

Номери запитань	Знак			
	+	-	0	?
1				
2				
3				
...				
...				
...				
...				
40				

2. На підставі таблиці “Диференціація відповідей” заповнити знаменники (в балах) кожної з наданих характеристик:

- Самодосягнення

5; 9; 10; 12; 15; 18; 22; 28

- Уникнення не оправданого ризику

2; 14; 20; 24; 33; 35; 36; 39

- Забезпеченість оборотного зв'язку за результатами

4; 8; 13; 16; 25; 30; 31; 37

- Іновативність

1; 23; 26; 29; 32; 34; 38; 40

- Організованість та планування часу

3; 6; 7; 11; 17; 19; 21; 27

3. Отримати алгебраїчну суму бальної оцінки за умови:

(+) = 1 бал

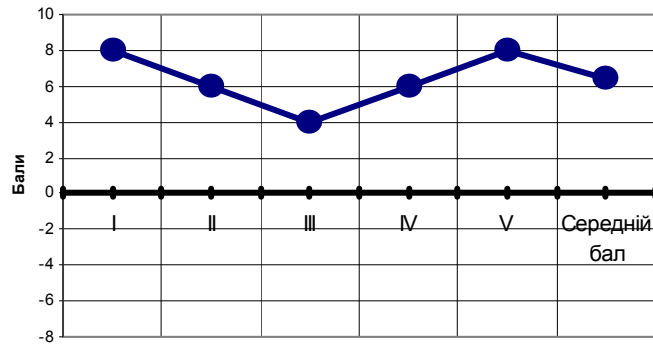
(-) = - 1 бал

(0); (?) = 0 балів

4. Поміняти знаки на протилежні там, де підкреслені цифри

5. Розрахувати середній бал серед п'яти бальних оцінок

6. Стандартний профіль підприємницьких здібностей особистості у бізнесі

$$\text{Середній бал} = \frac{8+6+4+6+8}{5} = 6.4$$

Література [2; 4; 5]

Практичне заняття 5

Мотиваційний моніторинг потреб особистості у бізнесі

Мета – скласти особисту ієрархію потреб у бізнесі

Завдання

1. Згідно з наведеним нижче текстом складіть матрицю порівнянь
2. Розрахуйте кількість балів щодо кожного ствердження тексту
3. Виберіть 5 стверджень, що мають max балів та розташуйте їх згідно з ієрархією – це і є Ваші головні потреби
4. Порівняйте свої потреби з узагальненою класифікацією потреб по Маслоу

Тест

1. Досягти поваги та признання
2. Мати теплі стосунки з людьми
3. Забезпечити собі майбутнє
4. Заробляти собі на життя
5. Мати гарних співрозмовників
6. Укріпити свій статус
7. Розвивати свої сили та здібності
8. Забезпечити собі матеріальний комфорт
9. Розвивати рівень майстерності та компетентності
10. Уникати неприємностей
11. Бути іноватором
12. Забезпечити собі володу та вплив

13. Купувати собі гарні товари
14. Займатися справами, які потребують повної віддачі
15. Бути зрозумілим іншим

Виконання завдань

1. Спочатку порівняти перше ствердження з другим, третім ... п'ятнадцятим; результат впишіть у першу колонку. (Якщо при порівнянні першого ствердження з другим пріоритет Ви віддаєте другому, то в клітинку треба поставити цифру 2, якщо – першому, то треба ставити – 1).

Так послідовно порівняти всі ствердження:
Результати внести до матриці порівнянь.

Матриця порівнянь

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1															
2															
3															
4															
5															
6															
7															
8															
9															
10															
11															
12															
13															
14															
15															
Σ															

2. Аби порівняти рівень задоволеності п'яти головних потреб особистості, треба підрахувати суму балів з п'яти напрямків згідно зі ствердженнями:

- 1 – матеріальні потреби (4; 8; 13)
- 2 – потреби в безпеці (3; 6; 10)
- 3 – потреби у спілкуванні (2; 5; 15)
- 4 – потреби у самовираженні (1; 9; 12)
- 5 – потреби у самодосягненні (7; 11; 14)

3. Підрахуйте суму балів та занесіть цей результат на графік

Література: [1; 3; 5]

Практичне заняття 6

Технологія процесу прийняття управління рішення у менеджменті

Мета – вибудувати алгоритм рішення управлінських проблем

Завдання

1. Спочатку на індивідуальному рівні, а потім на рівні мікрогруп встановити вірну послідовність виконання робіт тощо
2. Виконати аналіз результатів обробки у порівнянні з еталонним рішенням
3. Виявити ситуаційного лідера та лідера мікрогруп

Виконання завдань

1. Заповнити бланк учасника оцінюючої групи

Бланк учасника оцінюючої групи

N пор.	Етапи прийняття рішення	Індивідуальний варіант І	Варіант на рівні мікрогрупи Г	Еталон Е	Відхилення	
					(І - Е)	(Г - Е)
1	2	3	4	5	6	7
1	Формулювання проблеми					
2	Документальне оформлення задач					
3	Визначення розв'язання проблеми					
4	Визначення відхилення фактичного стану системи від бажаного					
5	Оцінка рівня повноти та достовірності інформації про проблему					
6	Оформлення прийнятого управлінського рішення					
7	Розробка варіантів управлінського рішення					
8	Визначення існування проблеми					
9	Оцінка іновативності проблеми					
10	Контроль виконання управлінського рішення					
11	Вибір ефективного варіанту управлінського рішення					

1	2	3	4	5	6	7
12	Оцінка варіантів управлінського рішення					
13	Організація виконання прийнятого варіанта управлінського рішення					
14	Постановка задач виконавцям					
15	Вибір критерія оцінки варіантів управлінського рішення					
16	Визначення зв'язку існуючої проблеми з іншими					
17	Структуризація існуючої проблеми					
18	Визначення причин існування проблеми					
					Σ	Σ

2. Еталонну модель алгоритму рішення управлінських проблем надає викладач

3. Відхилення індивідуального та варіанту мікрогрупи від еталону визначити по модулю

Література: [2; 4]

Практичне заняття 7

Визначення соціометричного статусу членів колективу

Мета – визначити неформального лідера колективу

Завдання

1. Оцінити у числовому значенні своє відношення до інших членів колективу, використовуючи при цьому вказівки до виконання завдання

2. Сформувати соціометричну матрицю

3. Визначити соціометричний статус кожного члену колективу

$$C_i = \frac{\sum P_i - \sum O_i}{n(n-1)}$$

де $\sum P_i$ – кількість позитивних оцінок і-го члену колективу;

$\sum O_i$ – кількість негативних оцінок і-го члену колективу;

n – кількість членів колективу, люд.

Виконання завдань

1. Кожен член колективу зобов'язаний дати анонімну оцінку кожному з приймаючих участь у тестуванні, використовуючи при цьому оцінки:

“ 5 ” – байдуже ставлення;

“ 6 ” – схована симпатія;

“ 4 ” – схована антипатія;

“ 7 ” - відкрита, але утримана симпатія;

“ 3 ” – відкрита, але утримана антипатія;

“ 8 ” та “ 2 ” – відкрита симпатія та антипатія;

“ 9 ” та “ 1 ” – дуже помітні симпатія та антипатія;

“ 0 ” – “війна”

Бланк тестування (кожний заповнюю анонімно)

Список членів групи	Оцінка в балах
1. Іванов	5
2. Сидоров	8
3. Недов	0
...	
...	
n	

2. Результати тестування акумулюються у соціометричній матриці

Соціометрична матриця

N пор.	Список членів колективу						ΣP_i	ΣO_i	C_i
		I	II	III	...	n			
1	Іванов								
2	Сидоров								
3	Недов								
...									
...									
n									

3. Позитивна оцінка – бали від 6 – 9;
Негативна оцінка – бали від 4 – 0

4. Неформальним лідером з'являється той член колективу, який має найвищий статус серед інших членів колективу

Література: [1; 3; 4]

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрушків Є. М., Кузьмін О. Є. Основи менеджменту. – Львів: Світ, 1995 – 295 с.
2. Ансофф И. Стратегическое управление – М.: Экономика, 1990 – 220 с.
3. Мескон М. и др. Основы менеджмента – М.: Дело, 1992 – 702 с.
4. Поршнева А. П. Управление инновациями в условиях рынка – М.: РИЦЛО, 1993 – 252 с.
5. Яккока Ли. Карьера менеджера. – М.: Прогресс, 1995 – 250 с.

Навчальне видання

Методичні вказівки
до практичної роботи студентів
денної форми навчання з дисципліни «Менеджмент»
для галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво»
за напрямом 6.030509 «Облік і аудит»

Укладачі:

Блага Вікторія Вікторівна
Лисанова Алла Митрофанівна
Благой Віталій Валерійович

Відповідальний за випуск:

І.А. Дмитрієв